

Türk Dili Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesine İlişkin Öğrenci Algıları*

Ayşe Ülkü KAN¹ & Emine Kübra FİDAN²

¹ Yrd. Doç.. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-posta:
aulkukan@yahoo.com

² Öğr. Gör., Erciyes Üniversitesi, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü,
e-posta: ekubrafidan@gmail.com

ÖZET

Uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenciler ile öğretmenlerin, öğrenme ve öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri aracılığıyla gerçekleştirmelerine dayalı bir sistemdir. Gelişen iletişim teknolojileri, eğitimin giderek bireyselleştirilmesi, bilgi ve nüfus artışı, eğitim talep eden kitlelerin artması ve eğitim ihtiyaçlarının çeşitlenmesi uzaktan eğitimi yaygınlaştırmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Develi Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin Türk Dili dersinin uzaktan eğitim ile verilmesine ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada olgubilim deseni dikkate alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Develi Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenimine devam eden Bilgisayar Teknolojisi, Bilgisayar Programcılığı, Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı, Çocuk Gelişimi ve Lojistik bölümlerinin birinci sınıf düzeylerinin her birinden gönüllülük esasına göre belirlenen öğrenciler oluşturmuştur. Çalışma grubu maksimum çeşitlilik örneklemesine uygun olarak belirlenmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formuyla toplanmıştır.

Bu formda uzaktan eğitim ile yürütülen Türk Dili dersinin verimliliğine, uzaktan eğitim dersi sürecinde öğrencilerin yaşadıkları olumlu ve olumsuz durumlara, uzaktan eğitim ile yürütülen dersin sınıf ortamında yürütülen eğitimle

---

*Bu çalışma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi tarafından düzenlenen "1. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda" sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

kıyaslanmasına ve uzaktan eğitim ile verilen dersin daha nitelikli olabilmesi için yapılabileceklerle ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeye dönük sorulara yer verilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde bilgisayar destekli nitel veri çözümleme programı kullanılmıştır. Veriler betimsel analizle değerlendirilmiştir. Uzaktan eğitimle Türk dili dersinin verilmesine ilişkin hem olumlu hem olumsuz sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meslek yüksekokulu, Türk Dili dersi, uzaktan eğitim

Student Perceptions of Distance Education on Turkish Language Courses

ABSTRACT

Distance education system is based on the implementation of teaching and learning activities of teachers and students who are in different environments through communication technologies and postal services. Reasons like developing communication technologies, the increasingly individualized education, growth in information and population, diversity in educational needs lead widespread implementation of distance education. The purpose of this study is to determine perceptions of students enrolled at Develi Vocational School about Turkish Language courses conducted by distance education. With this qualitative study the phenomenological research design was used. The study group includes junior students enrolled at the departments of Computer Technology, Computer Programming, Office Management and Executive Assistant, Child Development and Logistics at Develi Vocational College in Erciyes University in 2014-2015 academic year. Maximum variation sampling method was used to select the participants. The research data were collected through an interview form consisting of open-ended questions prepared by researchers. The form included the questions about the efficiency of the Turkish Language course conducted by distance education, the positive and negative sides of distance education process, comparison of the quality of normal education and distance education courses and what can be done for more effective course. Computer-aided qualitative data analysis program was used to

analyze the data. The data were evaluated by descriptive analysis. Study results revealed both positive and negative opinions about conducting Turkish Language course via distance education.

Key Words: Vocational College, Turkish Language course, distance education

1. GİRİŞ

Dili doğru ve düzgün kullanma doğuştan gelen bir yetenek değil, iyi bir dil eğitimi ile elde edilen bir beceridir. Türk eğitim sisteminde, ana dili olarak Türkçenin öğretimi ilköğretimin birinci kademesinde başlamakta ve üniversite eğitimi sürecine kadar devam etmektedir. Üniversite eğitimine kadar geçen süre zarfında öğrenciler Türk dilinin tarihini, kurallarını, yaşamlarında kullandıkları okuma, konuşma, dinleme ve yazma gibi dil becerilerini edinirler. Geçirilen öğrenim hayatı boyunca bu becerileri benimseyememiş ve sürekli kullandıkları dile yansıtamamış öğrencilerden, uzmanlaşmak için geldikleri üniversite eğitimleri boyunca bu temel eksiklikleri gidermeleri ve ana dili ile ilgili tüm becerileri etkin bir şekilde kullanabilmeleri beklenmektedir (Karataş, 2013, s.1881; Taş ve Okur, 2015, s.81; Gülay ve Durukan, 2012, s.40). Ülkemizde lisans öncesi eğitimde dil eğitiminin yeterli verilmediği ve bireylerin yükseköğretime kadar temel dil becerilerini yeterince kullanamadıkları düşünüldüğünden 1981 yılında YÖK'ün kurulması ile birlikte tüm üniversitelerde “Türk Dili” dersinin okutulması zorunlu hale getirilmiştir. Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri dışındaki tüm bölümlerde bu dersin ortak içerikli ve zorunludur. Başlangıçta sekiz dönemde okutulması kararlaştırılan Türk Dili dersi, 1991 yılından itibaren ilk iki dönemde ikişer saat olmak üzere toplam 60 saatlik bir sürede verilmektedir (Taş ve Okur, 2015, s.81; Karataş, 2013, s.1881; Vural, 2007, s.496). Yükseköğretime bağlı fakülte ve yüksekokulların tamamında

okutulmakta olan Türk Dili dersi, Türkçenin yapı ve işleyiş özelliklerini kavratmayı, dili yazılı ve sözlü anlatımda kullanma yeteneğini kazandırmayı ve anadili şuuruna sahip gençler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Cemiloğlu, 2004,s.175). Bütün dersler için bir araç ders olma özelliği taşıyan Türk Dili dersinin temel amaçlarından biri okuma, dinleme, yazma ve konuşma olarak alt dallara ayrılabilen anlama ve anlatma becerilerini geliştirmektir. Bu becerileri edinmemiş öğrenciler ve tüm bireyler ne okullarda akademik başarı gösterebilirler ne de sosyal hayatta iletişim ve kendini ifade etmede yeterli olabilirler (Gülay ve Durukan, 2012, s.40). Yükseköğretim düzeyine kadar ana dili ile ilgili becerileri edinmemiş bireylere ana dili ile ilgili temel kuralları ve becerileri öğrenebilme ve edinebilme fırsatı sunan ana dili öğretimi, üniversitelerde öğrencilerin dili kullanma becerisi, dil bilinci, dil duyarlılığı ve yaratıcılığını ortaya çıkarmalıdır. Çünkü üniversite mezunu bütün bireylerin, dinamik, çağdaş, kültürel kimliklerini edinmiş olmaları; bunları gerçekleştirirken de kullandıkları dilin onlarda sağlıklı düşünme, tartışma ve etkili iletişim kurma becerisi aktif ve işlevsel biçimde geliştirmesi gerekmektedir (Önkaş, 2010, s. 124; Taş ve Okur, 2015, s. 81).

Ana dili eğitimindeki tüm dönemler çok önemlidir. Ancak üniversite düzeyindeki eğitim en son süreç olması ve bireyin yaşamı boyunca bir daha planlı ve programlı bir dil öğretimi süreciyle karşılaşmayacak olması yönüyle üzerinde dikkatle durulması gereken bir dönemdir (Taş ve Okur, 2015, s.81). Bununla birlikte üniversite seviyesine gelmiş bir bireyin Türk Dili dersini “yine” alacağını bilmesi hayal kırıklığına sebep olabilmektedir. Çünkü bütün eğitim kademelerinde alınan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde uygulanan yöntemlerden yola çıkan öğrenciler, üniversite düzeyinde bir eğitim-öğretim kurumundan farklı bir yöntem

beklememektedir. Çünkü her sene benzer konular, aynı yöntem ve yaklaşımlarla tekrar edilerek öğrenciye sadece bilgi aktarımı yapılmıştır (Gülay ve Durukan, 2012, s.43). Uzmanlık alanları belirlenmiş, uzmanlaşma aşamasına gelmiş gençlerimizin ilk ve ortaöğretimde aldıkları Türkçe, Kompozisyon ve Edebiyat derslerinden tanıyıp bildikleri ya da bildiklerini sandıkları kimi konularla, üniversite aşamasında tekrar karşılaşmaları, aynı konular üzerinde zaman harcamaları, kafa yormaları geçmişten günümüze zaman ve enerji israfı gibi görülmektedir (Mengi, 1987, s.41). Oysaki ana dili öğretimi, ana dilini doğru ve güzel kullanarak anlatım gücünü arttırmakta, düşünce derinliği ve olgunluğu kazandırarak kişiliği geliştirmektedir. Bu bağlamda ana dilinin etkinlik alanlarına dikkat edilerek yapılan eğitim-öğretimle öğrencilerin kelime hazinelerinin arttığı, daha eleştirel, yoruma yönelik, sentez düzeyinde kavramalara yaklaştıkları gözlemlenmiştir. Üniversitelerde ana dili derslerinin, sevilen, zevkli, verimli bir çalışma alanı hâline getirilmesi, üniversite mezunlarının ana dilini kullanma becerilerini olumlu yönde etkileyecektir (Önkaş, 2010, s.124). Uzun yıllardır geleneksel yöntemle üniversitelerde verilen Türk Dili dersi, günümüzde bazı üniversiteler tarafından uzaktan eğitim yoluyla yürütülmektedir. Günümüzde bilginin hızlı artışına paralel olarak öğrencilere eğitimin temel prensibi olan öğrenmeyi öğretme amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğrenenlere yalnızca bilgiyi sunmak ve becerileri ezberlemeye yönlendirmekten daha fazlası yapılmalıdır. Basit ve sınırlı öğrenme yaklaşımlarının ötesine geçmek gerekmektedir (Caine ve Caine, 2002). Modern okul, kültürel ve araçsal bakımdan matbaa-temellidir (print-dominated). Fakat matbaanın egemenliği, sosyal ve kültürel değişimlere neden olan elektrik ve elektronik medya teknolojilerince aşındırıldığında, bu durum okulların inşasında, organizasyonunda ve işleyişinde sadece yüzeysel

olarak görülebilecek değişimlere yol açmıştır. Sosyal ilişkilerimiz ve kültürel değerlerimiz telgraf, telefon, radyo, sinema ve özellikle de televizyon hayatımıza girdiğinden beri yok sayılamayacak biçimde değişmiştir (Gough, 2000: 87). Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim sayesinde teknoloji günümüzde okul içi ve dışında, çocuk ve yetişkinlerin eğitiminde yararlanılan en etkili yol haline gelmiş (Öztürk ve Horzum, 2011, s.256) ve beraberinde uzaktan eğitim kavramını hayatımıza yerleştirmiştir. Bu durum paralelinde eğitimde geleneksel öğretim yöntemleri yerini hızla gelişen, ortamdaki, zamandan ve mekândan bağımsız bir şekilde öğrenmenin gerçekleştiği uzaktan öğretim uygulamalarına bırakmıştır (Çığlık ve Bayrak, 2015, s.89). Uzaktan eğitim ile ilgili literatürde çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Uzaktan eğitim, öğrencileri ve öğretmenleri birkaç farklı teknoloji araçları yoluyla sanal bir sınıf ortamında yüz yüze getiren planlı bir öğretim yoludur (Poyraz, 2013, s.69). Uzaktan eğitim, öğrenci ile öğreticinin direkt iletişim içerisinde bulunduğu yüz yüze öğretime alternatif olmuştur (Keegan, 1990). Gülnar (2008, s.262) ise uzaktan eğitimi öğretici ile öğrencilerin aynı fiziksel ortamı ve bazı çalışmalarında aynı zaman dilimini paylaşmaksızın teknolojik araçlarla eğitim-öğretim-öğrenim çalışmalarının önceden belirlenmiş bir program çerçevesinde yürütülmesi şeklinde tanımlamıştır. Moore (1973) uzaktan eğitim için eğitimin basılı veya elektronik materyal ve iletişim araçları ile öğreticiden zaman ve mekân olarak uzakta bulunan bireylere sağlanması için yapılan tüm faaliyetlerdir şeklinde bir tanımlama yapmıştır. Uzaktan eğitim, özel iletişim ve özel öğretim teknikleri kullanılarak ders tasarımının özel yöntemlerle yapıldığı, geleneksel öğretim ortamlarından farklı bir fiziksel ortamda yürütülen öğretim modelidir (Moore ve Kearsley, 2005).

Tüm toplumlarda eğitimi yaymak için iyi bir yol olan uzaktan eğitimin birçok ülkede yaygınlaşmasının üç nedeni vardır. Bunlar coğrafi mesafeler, sosyal dengesizlik ve dezavantajlı gruplardır. İnsanlar, coğrafi mesafeler nedeniyle birbirlerinden uzak ve izole bir yaşam sürdürebilirler. Özellikle mesafe nedeniyle birbirinden uzakta olan bireyler uzaktan eğitim ortak noktasında buluşmaktadırlar (Ruksasuk, 1999: s.1). Dünyadaki uzaktan eğitim gelişmelerini çok geriden takip eden Türk eğitim sisteminde uzaktan eğitimin gelişim süreci üç ana boyutta gerçekleşmiştir. İlk basamak uzaktan eğitim fikrinin ilk olarak kavram olarak oluşmaya başladığı kavramsallaşma sürecidir. 1924 yılında yabancı uzman raporları özellikle de J. Dewey'in öğretmen yetiştirme konusunda uzaktan eğitimi teklif etmesi, uzaktan eğitim kavramıyla tanışmamızı sağlamıştır. Daha sonraki aşama mektupla öğretim sürecidir (İşman, 2008, s.547). Lise ve dengi okullardan mezun olan ancak var olan yükseköğretim kurumlarına girme olanağı bulamamış gençlere uzaktan öğretim yöntemiyle yükseköğrenim olanağı yaratmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Mektupla Yükseköğretim Merkezi kurulmuştur (Özkul, 2009). 1960'lı yılların başında kurulan Mektupla Yükseköğretim Merkezi ile sınırlı bir eğitim imkânı sunulsa bile öğrencilere ciddi anlamda eğitim sağlanarak Türkiye'de uzaktan eğitimin kapsama alanı genişletilmiştir (Aral, 1999, s.26). Son basamak ise iletişim teknolojilerinin kullanım sürecidir. 1968 yılında yayına başlayan TRT Kurumu 15 günde bir 15 dakika eğitimle ilgili programlar yayınlamaya süreci başlatmıştır. Daha sonrasında 1982 yılında 11. Milli Eğitim Şurasında alınan karar ile uzaktan yükseköğretim görevi Anadolu Üniversitesi'ne verilmiş ve 1990-1990 yılları arasında TRT'nin 4. kanalı eğitime ayrılarak açıköğretim lisesine yönelik yayınlar yapmıştır (İşman, 2008, s.553). Yaşanan teknolojik gelişmelerin paralelinde özellikle 2010-2011 eğitim-öğretim yılı itibari ile Türkiye'de

birçok özel veya devlet okulu ve üniversiteler uzaktan eğitim faaliyetlerini web tabanlı uzaktan eğitim sistemlerini kullanarak sürdürmektedir (Menderis, 2014, s.20). Uzaktan eğitim ile hem öğretmenler dünyanın değişik ülkelerinde yaşayan öğrenciler ile ekili iletişim kurma fırsatı elde etmiş hem de öğrenciler dünyanın değişik ülkelerinde bulunan üniversitelerin eğitim imkânlarından yararlanma fırsatını elde etmişlerdir (İşman, 2008: 536). Üniversitelerin ve diğer eğitim kurumlarının uzaktan eğitim sistemine sahip olmaları ve uzaktan eğitimin öğrenciler, çalışanlar ya da eğitim almak isteyen vatandaşlar tarafından erişilebilir olması ülkemizin geleceğine hizmet etmekte ve birçok fırsatların kapısını açmaktadır (Çiçek ve Yazar, 2013, s.3).

2. YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, Develi Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin Türk Dili dersinin uzaktan eğitim ile verilmesine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada olgubilim deseni dikkate alınmıştır. Olgubilim deseni farkında olunmasına rağmen derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunamayan olgulara odaklanılan; konuya ilişkin olarak deneyim, algı ve yönelimlerin belirlenmesini amaçlayan nitel çalışma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; 78).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Develi Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada farklı bölümlerde okuyan

öğrencilerin görüşleri alınmak istendiği için maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Erciyes Üniversitesi Develi Meslek Yüksekokulu bilgisayar teknolojisi, bilgisayar programcılığı, büro yönetimi ve yönetici asistanlığı ve çocuk gelişimi bölümlerinin birinci sınıf düzeylerinin her birinden gönüllülük esasına göre dörder öğrenciler belirlenmiş ve araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu doğrultuda 12 erkek ve 12 kadın olmak üzere toplam 24 öğrenciden görüş alınmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu altı sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formuyla toplanmıştır. Öncelikle katılımcıların gönüllü olarak katılmaları araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğini sağlama açısından çok önemlidir. Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması ise nitel araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır. Öğrencilerden alınan görüşlerin doğrudan aktarım yoluyla bulgular kısmında gösterilmesi ise araştırmanın güvenilirliğini sağlayan önemli bir ölçüttür (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu ölçütler kapsamında öncelikle öğrencilere araştırmanın önemi anlatılarak öğrencilerin araştırmaya gönüllü olarak katılımı sağlanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin sorulara içten ve rahat cevap vermeleri için isimlerinin gizli tutulacağı belirtilmiştir. Öğrenci görüşlerinde hiçbir değişiklik yapılmadan, aynen ifade ettikleri biçimde kullanılmış ve araştırmada elde edilen görüşler detaylı bir biçimde ortaya konulmuştur.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen veriler QSR N-VIVO 10 programı kullanılarak betimsel analize uygun olarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz verilerin daha önceden araştırma sorularıyla belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasına dayanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Türk Dili dersinin uzaktan eğitim ile verilmesine yönelik öğrenci görüşlerine ilişkin çözümlenmeler yapılarak bir kod listesi oluşturulmuş ve bu kod listesi incelenerek üç ana tema belirlenmiştir. Bu temalar ‘Olumlu durumlar’, ‘Karşılaşılan sorunlar’ ve “Uygulamanın Etkililiği İçin Beklentiler” şeklinde oluşmuştur.

Olumlu Durumlar Ana Teması

Veriler incelendiğinde Türk Dili dersinin uzaktan eğitim ile yürütülmesinin olumlu etkilerine ilişkin kodlamalar “Olumlu Durumlar” ana teması altında yer almıştır. Bu tema içerisinde iki alt temaya yükleme yapılmıştır. Bu temaya ilişkin alt kodlamalar ve yükleme sayılarına aşağıdaki çizelgede yer verilmiştir.

Tablo 1. Türk Dili Dersinin Uzaktan Eğitimle Verilmesine İlişkin Olumlu Durumlar

	Kadın	Erkek	Toplam
	f	f	f
Derse Yönelik	54	35	89
• Arşivden tekrar izleme	9	11	20
• Kalıcılık	8	10	18
• Eksiklikleri fark etme ve kapatma	8	7	15
• Aktif katılım	7	4	11
• Başarılı olma	9	-	9
• Kolay adapte olma	8	1	9
• Pekiştirme	5	2	7
Sisteme Yönelik	23	41	64
• Rahatlık	5	21	26
• Zamandan bağımsız olma	10	10	20
• Mekândan bağımsız olma	8	10	18
TOPLAM	77	76	153

Tablo 1 incelendiğinde olumlu durumlar temasına ilişkin olarak ortaya çıkan alt temaların “*derse yönelik*” ve “*sisteme yönelik*” biçiminde oluştuğu görülmektedir. Her tema da kendi içerisinde alt kodlamalara ayrılmaktadır. Derse yönelik olumlu durumlara bakıldığında en çok arşivden tekrar izleme, kalıcılık ve eksiklikleri fark etme ve kapatma kodlamalarına vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu temada en az yüklemenin yapıldığı kodlamanın ise pekiştirme olduğu görülmektedir. Sisteme yönelik olumlu durumlar alt temasında ise en fazla vurgu rahatlık kodlamasına yapılırken en az vurgu mekândan bağımsız olma kodlamasına yapılmıştır. Bu temaya

ilişkin örnek görüşlerden bazıları şöyledir: Dersleri arşivden tekrar tekrar izleyerek kalıcılığın sağlandığının sağlandığını düşünen bir öğrenci, **K-5:** “*Arşivden dinleyebildiğim için anlamadığım yerleri tekrar dinleyerek öğrenebildim hem de konuları pekiştirdim.*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Bir diğer öğrenci ise arşivden izleme avantajının kendilerine eksikliklerini fark ederek kapatma imkânı sağladığı düşüncesini, **E-7:** “*Ders takip konusunda rahat oluyor. Arşivden izleyebiliyoruz. Takıldığımız yerlerde kolaylıkla eksikliklerimizi tamamlayabiliyoruz.*” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir öğrenci ise zamandan ve mekândan bağımsız olmanın getirdiği rahatlığı, **E-8:** “*Rahat olması en büyük avantajdır. Otobüs sıkıntısı, geç kalma, illa sınıfta olma sıkıntısı yok. Arşivden de istediğimiz gibi istediğimiz zaman erişebiliyoruz.*” cümleleriyle ifade etmiştir.

Karşılaşılan Sorunlar Ana Teması

Veriler incelendiğinde uzaktan eğitim ile yürütülen Türk Dili dersinde öğrencilerin karşılaştığı problemlere ilişkin kodlamalar “Karşılaşılan Sorunlar” ana teması altında yer almıştır. Bu tema içerisinde “*derse yönelik*”, “*sisteme yönelik*” ve “*sınavlara yönelik*” olarak üç alt temaya yükleme yapılmıştır. Bu temalara ilişkin yükleme sayılarına aşağıdaki çizelgede yer verilmiştir.

Tablo 2. Türk Dili Dersinin Uzaktan Eğitimle Verilmesinde Karşılaşılan Sorunlara

	Kadın	Erkek	Toplam
	f	f	f
Derse Yönelik	29	37	66
• Pratik Eksikliği	8	5	13
• Dersten Soğuma/Uzaklaşma	3	8	11
• İletişim Eksikliği	6	4	10
• Dikkat Toplayamama	1	9	10
• Kalıcı Değil	4	3	7
• Verimsiz	4	3	7
• Sıkıcı	2	3	5
• Not Alamama	1	2	3
Sisteme Yönelik	9	18	27
• İnternet	3	6	9
• Ses sistemi	3	4	7
• Çevrimiçi izleme sıkıntısı	2	3	5
• Görüntü sistemi	1	3	4
• Cihaz sıkıntısı	-	2	2
Sınavlara Yönelik	3	7	10
• Sınavların çevrimiçi yapılmaması	1	5	6
• Zor	2	-	2
• Sınav süresi uzun	-	1	1
• Sınava odaklanamama	-	1	1
TOPLAM	41	62	103

Tablo 2 incelendiğinde, karşılaşılan sorunlar temasına ilişkin olarak ortaya çıkan derse yönelik sorunlar alt temasında en fazla vurgu pratik eksikliği, dersten soğuma/uzaklaşma ve iletişim eksikliği kodlamalarına

yapılırken en az vurgu not alamama kodlamasına yapılmıştır. Sisteme yönelik alt temasında ise en çok internet kaynaklı sorunlar kodlamasına en az ise cihaz sıkıntısı kodlamasına vurgu yapılmıştır. Son olarak sınavlara yönelik sorunlar alt temasında ise en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema sınavların çevrimiçi olmaması iken, en az yüklemenin yapıldığı alt temanın sınava odaklanamama olduğu görülmektedir. Karşılaşılan sorunlar temasına ilişkin bazı referans cümleleri aşağıda verilmiştir. Pratik eksikliğine vurgu yapan bir öğrenci, **K-2**: “*Bence Türk Dili dersi için uygun bir uygulama değil. Çünkü Türk Dili dersinin konuları bence sınıf ortamın etkileşim içerisinde olmalı...*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Bir başka öğrenci ise uyarıcıların fazla olmasından kaynaklanan dikkat toplayamamam sorununa ilişkin olarak, **E-5**: “*Ders anlatımı güzel ama dersi dinleyesim gelmiyor. Bilgisayarda birden kendimi facebook, twitter ve instagramda buluyorum derse yoğunlaşamıyorum.*” cümlesiyle duruma vurgu yapmıştır. Bir öğrenci internet ve cihaz konusunda yaşadığı sıkıntıyı, **E-4**: “*Kendi bilgisayarım ve evimde internetim yok. Bu nedenle okuldaki laboratuvar da dersi canlı diliyorum. Ama dersi dinlerken not alamıyorum. Bu benim için çok sıkıntılı bir durum.*” cümleleriyle ifade etmiştir. Sistemin kendilerini dersten uzaklaştırdığını düşünen bir öğrenci ise, **E-9**: “*Bir bilgisayara aynı anda 4 tane tarayıcı indiriyoruz. Bu tarayıcılardan farklı farklı oturumlar açıp yoklamamızı tamamlıyoruz. Ama dinlemiyoruz. Daha sistemin nasıl olduğunu bilmeyenler bile var.*” diyerek bu durumu açıklamıştır.

Uygulamanın Etkililiği İçin Beklentiler Ana Teması

Veriler incelendiğinde uzaktan eğitim ile yürütülen Türk Dili dersinin etkinliğini ve verimini arttırmak için beklentilere ilişkin kodlamalar

“Uygulamanın Etkililiği İçin Beklentiler” ana teması altında yer almıştır. Bu temaya ilişkin yükleme sayılarına aşağıdaki çizelgede yer verilmiştir.

Tablo 3. Uygulamanın Etkililiği İçin Beklentiler

	Kadın	Erkek	Toplam
	f	f	f
• Uygulama ağırlıklı olmalı	9	6	15
• Bilgisayar ve internet desteği	10	5	15
• Alt yapı hazırlanmalı	4	8	12
• Harmanlanmış eğitim olmalı	8	4	12
• Çevrimiçi sınav	1	5	6
• Normal sınav	5	-	5
TOPLAM	32	28	60

Tablo 3 incelendiğinde, Türk Dili eğitiminin uzaktan eğitimle daha etkili yürütülmesi için beklenenler temasına ilişkin olarak altı tane kodlama ortaya çıkmıştır. Bu kodlamalar “uygulama ağırlıklı olma”, “bilgisayar ve internet desteği”, “alt yapı hazırlanmalı”, “harmanlanmış eğitim olmalı”, “online sınav” ve “normal sınav” şeklinde sıralanmıştır. En fazla vurgu uygulama ağırlıklı olmalı ve bilgisayar ve internet desteği kodlamalarına yapılırken, en az vurgu sınav sistemine ilişkin olarak online ve normal sınav kodlamalarına yapılmıştır. Erkek öğrenciler online sınav yapılmasını isterken kız öğrenciler ise normal sınavdan yana olduklarını belirtmişlerdir. Bu kodlamalara ilişkin olarak referans cümleleri aşağıda verilmiştir. Bazı öğrenciler dersin uygulama yönünün göz ardı edilmemesi gerektiğini, **E-2:** “Sadece hocayı dinlemekle zaman geçmiyor. Bence bize uygulama ödevleri vermeli...” ve **K-12:** “ Ben bu derste kendimi nasıl daha iyi ifade edeceğimi

öğrenmek istiyorum. Konuşmak istiyorum. Telaffuzumu, dil bilgisi hatalarımı düzeltmek istiyorum. Bu yüzden uygulama kısmı da olsun istiyorum. ” şeklinde ifade etmişlerdir. Başka bir öğrenci de altyapı hazırlanmasına vurgu yaparak, **E-7:** “ *Görüntü kalitesi ve ses düzeni bence iyileştirilmeli. Çok kötü sürekli cızırtılar var. Daha iyi bir altyapı oluşturulabilir.* ” şeklinde beklentilerini ifade etmiştir. Başka bir öğrenci ise bilgisayar ve internet desteği sağlanması gerektiğini, **K-2:** “ *...benim bilgisayarım yok. İnternetim yok. Öncelikle bize bunların temin edilmesi gerekmez mi?* ” cümleleriyle belirtmiştir. Yapılan uzaktan eğitim yerine harmanlanmış eğitim yapılması gerektiğini ifade eden bir öğrenci, **K-9:** “ *Bence derslerin teorik kısımları uzaktan olmalı ama kompozisyon yazma ve kitap araştırması yüz yüze olmalı uygulama yapılmalı. O zaman tam anlamıyla Türk Dili dersi amacına ulaşır.* ” şeklinde duruma vurgu yapmıştır. Ayrıca sınavlara ilişkin beklentilerini belirten bir öğrenci, **E-6:** “ *Madem dersler uzaktan yapılıyor sınavlar da uzaktan yapılmalı. O zaman uzaktan eğitim tam anlamıyla yapılmış olur...* ” diyerek durumu açıklamıştır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma ile Develi Meslek Yüksekokulu’na devam eden ve 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin Türk Dili dersinin uzaktan eğitim ile verilmesine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öncelikle uzaktan eğitim ile Türk Dili öğrenmede karşılaşılan olumlu durumlara bakılmıştır. Özellikle derslerin arşivden tekrar izlenmesi, buna bağlı olarak kalıcılığın artması ve paralelinde eksikliklerin fark edilerek kapatılması yaşanan en olumlu durumlar olarak görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitim sisteminde aktif katılım sağlayarak sisteme kolay adapte olmaları,

beraberinde başarının artması ve pekiştirmenin artması gibi olumlu durumların olduğu görülürken, sistemin uygulanma biçimine ilişkin ise sistemin rahat olması, zamandan ve mekândan bağımsız olarak derslerin yürütülmesi olumlu durumlar olarak vurgulanmıştır. Yağcı (2012, s.338) çalışmasında uzaktan eğitim ve beraberinde çevrimiçi sınav uygulamasının avantajlarına yönelik olarak, kağıt-kalem sınavlarına göre öğrencilerin hem akademik başarılarına hem de bilgisayara dönük tutum düzeylerine daha fazla katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Odabaş (2004, s.3-4) uzaktan eğitim uygulamalarının olumlu yönlerine ilişkin olarak, inşaların zaman mekân sınırlaması olmadan buldukları her noktadan sağlıklı bir şekilde uzaktan eğitimden faydalandıklarını, değişik konularda çok zengin kaynakların aynı platform üzerinde paylaşımına açılarak daha eğlenceli bir ders ortamı sağladığını, öğrenenlere bireysel öğrenme sorumluluğunu kazandırdığını ve uzaktan eğitimin hem görsel ve işitsel olarak ders anlatımını zenginleştirdiği hem de öğrencilerin motivasyonunu hızlı bir şekilde arttırdığını ifade etmiştir. Benzer şekilde Kırık (2004, s.91) da araştırmasında öğrenci sayısının fazla olmasının sınıflardaki verimi düşürdüğünden dolayı uzaktan eğitimin bireysel gelişim açısından daha faydalı sonuçlar verebildiğini, aynı zamanda aktarılan bilgiyi görsel-işitsel örneklerle pekiştirdiğini ve bilgiye ulaşımında kolaylık sağlayarak her yaşta her kesimin eğitime alma arzusunu olumlu bir şekilde etkilediğini belirtmiştir. Altıparmak, Kurt ve Kapıdere (2011, s.321) ise uzaktan eğitimin fiziksel uzaklığı kaldırarak daha fazla kitleye iletişim sağladığı, okula gidemeyen engelli bireylere eğitim imkânı sağladığı, öğrencilerin bireysel hızına göre eğitim alarak konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olduğu şeklinde olumlu yönleri olduğunu sıralamışlardır.

Bu olumlu durumlara karşın yaşanan olumsuz durumlara bakıldığı zaman üç ayrı kategori ortaya çıkmıştır. Öncelikle derse yönelik yaşanan sorunlara bakıldığı zaman özellikle uygulama ve iletişim eksikliği yaşanması, bu durumun dersten soğumaya, dikkati toparlayamamaya ve not alamamaya sebep olması gibi olumsuz sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu olumsuz durumların dersi sıkıcı ve verimsiz kıldığı, kalıcılığı olumsuz etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Sisteme yönelik ise internete bağlanmada yaşanan problemler, ses ve görüntüye ilişkin problemler gibi birtakım teknik durumlardan kaynaklı olumsuzlukların bulunduğu görülmüştür. Son olarak sınavlara yönelik olarak ise sınavların çevrimiçi yapılmaması ve süresinin uzun olmasına dönük bir takım sıkıntıların olduğu, bu durumların paralelinde de sınavlara odaklanamama sorununun yaşandığı sonucu elde edilmiştir. Odabaş (2004, s.4), Etnik kökeni ve kültürü farklı olan, bilgisayar okuryazarlık düzeyi ve bireysel öğrenme yeteneği eşit olmayan öğrencilerin uzaktan eğitimde bir takım sorunlar yaşadıklarını ve aynı eğitim programından yeterli ölçüde başarı sağlayamadıklarını belirtmektedir. Benzer şekilde Altıparmak, Kurt ve Kapıdere (2011, s.321) çalışmalarında uzaktan eğitim uygulamalarının olumsuz yönlerine ilişkin olarak teknolojik sistemden kaynaklanabilecek aksaklıklardan, uygulama ağırlıklı konuların işlenmesinde çıkan sorunlardan ve bireysel çalışma yeterliği olmayan öğrencilerin yaşayacağı motivasyon zorluğundan bahsetmişlerdir.

Araştırma ile Türk Dili eğitiminin verilmesinde uzaktan eğitime uygun olarak derslerin daha nitelikli yürütülebilmesi için uygulamaya ağırlık verilmesi, bilgisayar ve internet desteği sağlanarak altyapının iyileştirilmesi, bazı durumlarda harmanlanmış eğitimin yapılması ve sınavların çevrimiçi yapılması gibi birtakım beklentilerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yağcı

(2012, s.331) çevirim içi sınav uygulamalarına yönelik yaptığı çalışmasında online sınavların öğrencilerin soruları bilgisayar ekranından okuyarak cevapları fare ya da klavye ile seçmelerine ve değiştirebilmelerine imkân veren, sınav bittiğinde öğrencilerin sınavı göndermelerine ve istenirse sınav sonuçlarının eş zamanlı bir şekilde değerlendirilerek öğrencinin bilgilendirilmesine imkân tanıyan bir uygulama olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Yağcı, Ekiz ve Gelbal, (2015, s.271) çevrimiçi sınavların hem öğrencilere hem de öğreticilere zaman açısından esneklik sağladığı, bu sınavlar ile hem verilerin daha çabuk toplandığı hem de sonuçların hızlı bir şekilde belirlenebildiği, ölçme hatalarının azaltılıp ve sınav sonuçlarına ilişkin istatistiksel dönütlerin alınabildiğini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim uygulamalarının tamamlayıcısı olan çevrimiçi sınavlar bu avantajlarından dolayı öğrencilerin beklentileri arasında yer almaktadır.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Uzaktan eğitimin uygulanması öncesinde ilgili öğrenci grubu sistemin işleyişine ilişkin daha etkili bir biçimde bilgilendirilmelidir.
- Uzaktan eğitim için gerekli teknik donanım ve altyapı sağlanmalıdır.
- Türk Dili dersinin içeriği de göz önünde bulundurularak, özellikle okuma, konuşma, yazma ve dinleme becerilerine yönelik yüz yüze uygulamalar yapılmalıdır.
- Benzer çalışmalar farklı öğrenci grupları ve farklı eğitim kademelerinde de tekrarlanarak sonuçlar karşılaştırılabilir

5. KAYNAKLAR

- Altıparmak, M., Kurt, İ.D. ve Kapıdere, M. (2011, Şubat). E-Öğrenme ve Uzaktan Eğitimde Açık Kaynak Kodlu Öğrenme Yönetim Sistemleri, *Akademik Bilişim'11 - XIII.*, s.319-327, Malatya.
- Arar, A. (1999, Kasım). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi, *Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri ve Maliyetleri, Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, s. 25-28, Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, Ankara.
- Caine, R.N. ve Caine, G. (2002). *Making Connections: Teaching and The Human Brain* (Çev. G. Ülgen (Ed.)). Ankara: Nobel Yayınları.
- Cemiloğlu, M. (2004). Üniversitelerde Okutulan Türk Dili Dersi İle İlgili Tespitler, Değerlendirmeler Ve Öneriler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 173-182.
- Çıglık, H. ve Bayrak, M. (2015). Uzaktan Öğrenme Ve Yapısalcı Yaklaşım. *IJODE*, 1(1), 87-102.
- Çiçek, M. ve Yazar, B. (2013, Ocak). *Pratik İçerik Geliştirme Teknolojilerinin Uzaktan Eğitimdeki Önemi*. Bilişim'13 – XIV konferansında sunuldu, Antalya.
- Gough, N. (2000). *Globalization and Curriculum Inquiry: Locating, Representing, and Performing a Transnational Imaginary*. Nelly P. Stromquist & Karen Monkman (Editör). *Globalization and Education: Integration and Contestation across Cultures*, Lanham MD: Rowman & Littlefield Publishers Inc. s.77-97.
- Gülay, E. Ve Durukan, E. (2012). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Türk Dili Dersi Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi: Bir Aksiyon Araştırması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 38-50.
- Gülner, B. (2008). Bilgisayar Ve İnternet Destekli Uzaktan Eğitim Programlarının Tasarım, Geliştirme Ve Değerlendirme Aşamaları (Suzep Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19,259-271.
- İşman, A. (2008). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karataş, M. (2013). Üniversitelerdeki Türk Dili Dersi ve Türkçe konusundaki tutumlar, *Turkish Studies*, 8 (1), 1881-1898.
- Keegan, D. (1990). *Foundations Of Distance Education*. London and New York: Routledge.
<https://books.google.com.tr/books?id=nYkrTWDj5twC&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q&f=false> (20.06.2015 tarihinde erişilmiştir).

- Kırık, A.M.(2004). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu, *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Menderis, İ. A. (2014). *İngiltere Open University İle Avustralya New England University'de Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim Yönetiminin Karşılaştırılması Ve Türkiye İçin Bir Model Önerisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Mengi, M. (1987). Üniversitelerimizde Anadili Öğretimine İlişkin Sorunlar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 39-44.
- Moore, M.G. (1973). Toward A Theory Of Independent Learning And Teaching. *Journal Of Higher Education*, 44, 661-679.
- Moore, M. Ve Kearsley, G. (2005). *Distance Education: A System View Of Online Learning*. 3rd Edition Belmont, CA: Thomson Wadsworth. https://www.cengagebrain.com.mx/content/moore20992_1111520992_02.01_chapter01.pdf (20 Şubat 2016 tarihinde erişilmiştir).
- Odabaş, H. (2004, Ekim). İnternet Tabanlı Uzaktan Öğrenim Modelinin Bilgi Hizmetlerine Yönelik Yüksek Öğretim Programlarında Kullanımı, *Kütüphaneciliğin Destanı Uluslararası Sempozyumu*, Ankara.
- Önkaş, N. A. (2010). Ana dili öğretimine yeni yaklaşımlar. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 121-128.
- Özkul, A. E. (2009). *Türkiye'de Açık Ve Uzaktan Yükseköğretim*, Tarık Çelik, İlhan Tekeli, (Editör). *Türkiye'de Üniversite Anlayışının Gelişimi II (1961-2007)*, Ankara, TÜBA Yayınları, s.677-720.
- Öztürk, E. ve Horzum, M. B. (2011). Teknolojik Pedagojik İçerik Bilgisi Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlaması. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 255-278.
- Poyraz, C. (2013). *Investigating Distance Education Students' Study Skills*. *Turkish Online Journal Of Distance Education*, 14(4), 69-82.
- Ruksasuk, N. (1999, August). Library And Information Science Distance Education in Thailand in The Next Decade., *65th IFLA Council and General Conference*, Bangkok, Thailand.
- Taş, H. Ve Okur, A. (2015). Yükseköğretim düzeyinde ana dili öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 13, 80-96.
- Vural, H. (2007). *Üniversitelerde okutulan Türk Dili Dersi üzerine*. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 18(669), 496-503.

Yağcı, M. (2012). Çevrimiçi Sınav Ortamlarının Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 331-339.

Yağcı, M., Ekiz, E. Ve Gelbal, S. (2015). Yeni Bir Çevrimiçi Sınav Modeli Geliştirilmesi Ve Uygulanması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(1), 269-288.

EXTENDED ABSTRACT

Using the language is not an innate ability. It can be developed by implementing instructional process effectively and efficiently. Teaching Turkish Language starts from primary school and continues until the end of university years. During this process, four main skills of language; reading, writing, listening and speaking are taught, but these skills are not taught as desired and planned due to some deficiencies of educational system. The students who are unable to obtain those skills will have difficulties to achieve the goals aimed at both in their academic and social life.

Native language has a very important place in individuals' education life. But university years are less important than the previous education steps because it is the last planned and programmed process. Turkish Language Course is offered at all level of education, from primary school to university. The same subjects, methods, approaches in Turkish Language Course are presented on all of these levels every year. This can be boring for students. To make the lessons more interesting some other methods must be used on Turkish Language Courses. Distance Education can be one of them.

Distance education is a system based on the realization through communication technologies and postal services that teachers and students are in different environments. Improvement of communication technologies, individualized education and population growth make distance education important. For this reason we investigated whether teaching Turkish Language via distance education was suitable for the students or not.

The purpose of this study is to determine the perceptions of Vocational School students of Turkish Language courses offered via distance education. This is a study based on qualitative research method and phenomenology was used as a pattern.

The study group consisted of junior students enrolled at the departments of Computer Technology, Computer Programming, Office Management and Executive Assistant, Child Development and Logistics at Develi Vocational School in Erciyes University in 2014-2015 academic year. The maximum variation sampling was used to determine the sampling group. Data were collected by an interview form. This form consisted of open-ended questions prepared by the researchers. The form included the questions about the efficiency of the Turkish Language lessons given by means of distance education, the positive and negative situations about the

distance education process, the comparison of the quality of normal education and distance education courses. The form also included about what can be done for a more effective course. The data were evaluated by descriptive analysis. A qualitative data analysis program was used for analyzing the data.

Study results revealed that students found distance education effective as it provided opportunity of following the course from recorded archives, active participation and retention. They also emphasized that they had the chance of active participation, could adapt the system easily and were independent of time and place. On the other hand, the students stressed following disadvantages of taking Turkish Language course via distance education such as lack of communication, lack of attention, failure to take notes, internet problems, audio and video problems, and inability to focus on the subjects.

Based on the study results it is recommended that the students should be informed about implementation of distance education and technical equipment should be provided which are necessary for distance education. Face to face teaching applications should be provided to improve reading, writing, listening and speaking skills. Similar studies are also offered to administer on different student groups and different levels of education.